

Unirea

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Athina răspunde

(+) Ortodoxia greacă, în deosebire de cea română, și-a ținut de datorință să răspundă la chemarea Romei catolice și latine, (enciclica Lux veritatis), de a reface vechea legătură a dragostei dintre Răsăritul și Apusul creștin și de a reveni la unitatea dogmatică și disciplinară de pe vremea soborului efesin de acum cincisprezece veacuri.

Din acest răspuns, răspândit de agenția atheniană în temeiul celor specificate în Buletinul oficial al bisericii din Grecia, reiese că purtătorii de cuvânt ai acestei biserici află că biserica lor și cea romană sunt de perfect acord în ce privește „coexistența naturii divine și umane în persoana lui Hristos și esența (?) Maicii lui Dumnezeu”, tot diferendul reducându-se la chestia întâietății Pontificelui dela Roma. Chestie ce caută să fie limpezită, după cum zic ei, și pe care încearcă s'o limpezească formulând teza că soborul din Efes a pus pe picior de egalitate pe Papa Celestin al Romei și pe Papa (!) Alexandriei (patriarhul Ciril), pentruca să ajungă la încheierea: „Dacă actualul Pontifex dela Roma, adică Papa, va reocupa postul predecesorului său Celestin; dacă va lepăda tot ce, ulterior, Papii dela Roma au adăugat de nou și străin vechiului act (sobornicesc) și preceptelor bisericesti, atunci va putea fi recunoscut ca îndreptățit să ocupe primul tron în ierarhie și ca investit cu supremația morală și spirituală”. — Aceasta e declarată ca singura bază pe care se poate întâmpla unirea bisericilor.

Cuvântul ortodoxiei grecești nu i tocmai cel așteptat de doritorii armoniei perfecte și ai împăcării depline. Ii lipsește desăvârșita lealitate, care privește, fără prejudeții, lucrurile în față și are curajul să tragă toate consecințele câte se impun. Altfel nici n'ar pomeni de egalitatea dintre Papa Celestin și Patriarhul Ciril. Totul este doar împotriva acestei presupunerii: Celestin se ocupă, studiază și face și pe alții să studieze rătăcirile nestoriană încă înainte de ce s'ar fi îndreptat spre el Ciril; după informațiile întregitoare ale acestuia, ține sinod în Roma, când își spune verdictul său inapelabil, cu a cărui executare încredințează pe Ciril, care, neîndrăznind să întreprindă ceva de capul său, se îndreptase, în această cauză apăsătoare, spre Sf. Scaun „după obiceiul din vechime”. La același for recurge și Nestorie, după sfatul lui Ioan de Antiohia. Soborul odată adunat, Papa confirmă pe Ciril de mandatar al său și își trimite delegații săi proprii, din Apus, cu scrisori și cu instrucțiunea de a executa sentința sa, fără să se dimită la discuții. Actele sinodali, da, îl numesc pe Celestin episcop al Romei, pentruca era de fapt. Cum de fapt era și urmașul vârhovnicului Petru. Părinții adunați în sobor declară sărbătorește că purced împotriva lui Nestorie „siliți de canoane și de epistola lui Celestin”. Ceeace înseamnă că pentru ei Papa este egal în autoritate cu canoanele. Strălucita apologie a supremației papale, făcută în sobor de Filip delegatul lui Celestin, e primită cu aplauze de Părinții sinodali, cărora nisi prin

Tulburătorii păcii

Statul încurajază vrajba confesională — Pilda Maramureșului — Din năzdrăvaniile bâznogilor-apostoli — Așteptăm măsurile guvernului

(*) Vrajba confesională nu folosește țării. În vremuri tulburi, ca cele de astăzi, trebuie socotită adevărată primejdie națională. — De aceea atâtea glasuri cuminți, cari o condamnă. De aceea și guvernele au făcut apeluri dese și stăruitoare la pace și bunăvoință între biserici. Firesc ar fi, ca statul să și facă totul pentru asigurarea ei. Să țină însuși dreptatea și legea, și să reprime încălcarea lor. Asta însă n'o prea face. Cum arată, între atâtea altele, și pildele mai proaspete din numărul 3 al „Unirii”. — Azi vom da o altă pildă, care va arăta ceva mai mult și mai grav: că statul sprijinește și susține direct vrajba între cele două biserici românești. Urmează dovada.

Maramureșul a fost, până mai ieri, liniștit. Azi fierbe. Între altele, și din cauza frecărilor confesionale, cari ici-colo isbucnesc cu violență regretabilă. — Cine le provoacă? Noi, probabil, nu. Fiindcă Maramureșul a fost unit întreg, din moși-strămoși. Deci alții au interes să sfășie unitatea lui sufletească. Aceia cari nu pot dormi din cauza „peceșilor unirii”. —

Și se știe ce arme „evangelice” întrebunțează: patimile și nemulțumirile cari colcăie în sufletul mulțimilor. Politica, primăriile, necazurile ne-au împărțit satele în tabere dușmane. Ce-i mai ușor, decât să sumuți pe una ori pe alta împotriva preotului? Mai ales dacă mai și făgăduiești câte ceva. De pildă porumb și ajutoare dela stat. Maramureșul e sărac și flămând.

„Apostolii” pâr. Ivan erau perfect cvaliificați pentru astfel de „evangelizare”. Gândiți-vă la călugărul Bâznog și isprăvurile-i glorioase. — (Aflăm acum, din „Renașterea”, că nici chiar pâr. Ivan nu l-a mai putut răbda, fiindcă avea călugărul „șlitoare și copii”). — Apoi la Codrea Nuțu, care dela cărmuirea hățurilor unei perechi de cai boerești a trecut la ciobănia oilor cuvântătoare ale pravoslaviel. Iar prot.

minte nu le trece să conteste delegaților Papii dreptul de controleri ai actelor sinodali. Mai mult: aceste acte ajunse la Roma, Papa le censurează: aprobă cele hotărâte privitor la Nestorie, dar scoate de sub osândă pe Ioan din Antiohia și pe alți nestoriani, propria auctoritate. Și tot pe Celestin îl roagă peste doi ani mitropolii Eleuterie din Tiana și Eladie din Tars să intervină împotriva „impietății alexandrine” (anatematisme lui Ciril).

Faptele acestea sunt grăitoare îndeajuns. Ortodoxia greacă însă deocamdată... nu orea să înțeleagă. Deși e ușor de înțeles. Nici un Papă n'a făcut și nu face doar altceva, decât să reocupe postul lui Celestin — cu conștiința plenitudinii puterilor aceluiaș Celestin agreat de Athina de azi.

Munteanu a ajuns apostol grație furiei credincioșilor săi din Băreștii Hunedoarei, care l-a alungat drept în Maramureș.

Ei bine, ce credeți că a făcut statul în fața agitațiilor confesionale, susținute de astfel de „apostoli” ai ordinei și evangheliei? A făcut ceva pentru asigurarea păcii? A oprit tulburările, cel puțin atunci când se isbiau în legile țării? — Nici vorbă! Guvernele au sprijinit cu putere încercările de distrămăre. Și anume: a) au dat ordine să se deschidă casele în localul școlilor (chiar și a celor unite) pe seama nouilor rătăciți; b) s'au grăbit să înființeze parohii ortodoxe, cu și fără lege, în comunele tulburate; c) au dat ajutoare considerabile, în bani și lemne, pentru clădirea de biserici; d) aceste ajutoare, și altele pentru cei săraci, le-au dat prin mijlocirea „apostolilor” bravi ai ortodoxiei, spre a le spori prestigiul.

Un caz proaspăt va ilustra și calitatea propagandei ortodoxe în Maramureș, și atitudinea statului.

Mai anii trecuți, așifărle „călugărului” Codrea Nuțu, au dus în rătăcire o parte a credincioșilor noștri din Vișeu de jos. — Statul s'a grăbit să-i dea 2500 m³ lemn de clădire, fasonat gata, plus ajutoare însemnate în bani, ca să și facă biserică. În total o avere de c. 800,000 Lei! Sumă, care nu se poate numi bagatelă. — Lucrul a început. S'au pus temelii pentru biserică de lemn. Pe ele s'au ridicat ziduri de cărămidă. Valoarea totală a lucrărilor: 250.000 Lei!

Bani, totuși, nu mai sunt. A costat foarte mult „împărțirea lemnelor”; ea a consumat și cea mai mare parte din energia călugărului. — Atunci au început din nou peregrinările la ministere. Se pare că, astă dată, nu cu rezultat mulțumitor. Căci după absențe de luni de zile, „cuviosul” s'a întors mănios. A ținut sfaturi lungi cu aghiotanții: de unde să plătească datoriile neachitate? Din sfat a ieșit o năzdrăvanie. A treia zi de Crăciun, după Liturghie, a ținut o cuvântare aprinsă împotriva... primăriei și organelor administrative. S'a iscat o mică revoluție în toată legea. — Călugărul voia să dea oamenilor alta de lucru, decât să-i ceară lui socoteli. Și se mai gândea, să și pună aghiotanții mai mari peste sat. Ar mai veni puțină apă și la moara lui.

Acum se va vedea ce va fi. Fiindcă jandarmeria și primăria au făcut denunțuri la autorități. Așteptăm și noi măsurile ce se vor lua față de acest „apostol al păcii”! — Judecând după trecut, credem că nu i-se va clăti fir de păr de pe cap!

La fel pentru ceeaaltă năzdrăvanie recentă. — Cu toate protestele preotului nostru

și contrar dispozițiilor legii, același „cuvios“ a înmormântat, la 1 Ianuarie c. pe Maria Iusco, o bună credincioasă de a noastră până în ceasul morții, pe motiv că bărbatul ei era din cei rătăciți. S'au scârbit membrii familiei și rudenile, uimiți cu toții de această neobrăzare. Călugărul însă e vesel și voinic; spune la lume și țară, că n'are nimenea ce-i face, fiindcă el este de religia statului.

Așteptăm acum măsurile pe cari le va lua ministrul cultelor în acest caz de flagrantă călcare a legii. Are nou prilej să se arate apărător al legii și susținător al păcii. — Altfel, va da o nouă dovadă, că statul sprijinește oficial opera distructivă a vrajbei confesionale. — Vom vedea!

Supărarea femellor. „Legea și dreptatea“ nu se bucură de mare cinste. Abia se arată în lume, și zboară bolovanii spre ele de după toate porțile. — Așa au pățit-o și acum. Abia s'au înfipt în fruntea numărului 3 al „Unirii“, s'au și găsit mâini să le scarmene. Din fericire mâini de femee, pricepute în arta asta. Și încă de unde ne așteptam mai puțin: dela „Soc. Fem. Ort. Rom. din Diciosânmărtin“.

Articolul nostru n'a vorbit de ea. Ar fi putut avea cel mult cuvinte de laudă pentru râvna ei clăditoare de biserici. La nici un caz nu ea poartă vina greșelilor săvârșite de autoritățile statului. — Totuși s'a supărat foc. Iată de ce:

Mai întâi, fiindcă *biletele-cărămizi* vândute de ea sunt *valabile până la 15 Maiu 1932*, conform autorizațiunii ministerului sănătății Nr. 67.684 din 4 Nov. 1931, care ni-se trimite în copie autentică. — Luăm spre știre cu plăcere. Nu înțelegem însă supărarea. De unde puteam noi ghici existența acestei autorizațiuni? Pe bilet scrie altfel. O nouă ștampilare se impunea neapărat.

Dar nu asta era important, ci: *de ce le vinde armata, oficial?* — Frumoasele noastre supărate răspund: „Am distribuit, spre contribuție benevolă, aceste bilete tuturor autorităților din localitate și din țară; deci și cercului de recrutare“; și se miră că tocmai „Unirea“ se supără pentru o operă atât de patriotică și de creștinească.

Doamne ferește! Scopu-i bun, nobil și frumos. Autoritățile bun lucru fac, ajutând. Dar în marginile legii și prudenții. Adeca: funcționarii pot contribui, de bună voie (!), cu sume cât mai mari. În orele lor libere pot și colecta în acest scop. Nu însă în și din oficiu, îmbrăcând contribuțiile cerute dela cetățeni cu o haină de datorie publică, mai mult ori mai puțin obligatoare. Astfel de confuziuni-abuzuri nu sunt îngăduite.

Mai ales în armată nu. O fac odioasă. Căci oamenii cari plătesc, mai mult fără voie decât cu însuflețire: ies dela control înjurând. Și asta nu-i bine nici pentru armată, nici pentru biserică. De aceea *d. ministru al armatei e dator să cerceteze*: nu cine a dat biletele spre desfacere, ci cine a avut năstrușnica idee de a-le împărți din oficiu, cu prilejul controalelor? Căci asta nu-i treaba armatei.

Lucrurile sunt deci cât se poate de clare. Răsboinicele din S. n'au de ce să se supere. Supărarea strică frumuseții!

Pentru „Telegraful Român“ din Sibiu

— și pentru d. G. Bogdan-Duică —

Păr. I. Georgescu i-s'a cerut o dare de seamă despre interesanta broșură „La Roumanie“ de d. André Tibal (colecția „Les états contemporains“, Paris, éd. Rieder) pe seama revistei *La Vie Intellectuelle*. Sf. Sa a și publicat-o în No. 2 T. XIII din 10 Noemvrie 1931 p. 214—218, rectificând eroarea făcută de d. Tibal în capitolul despre culte, unde afirmă că Biserica ortodoxă s'a amestecat mai mult în luptele noastre naționale decât cea unită. Darea de seamă așa cum a publicat-o Păr. I. G. îi face și ne face cinste tuturor, nu numai pentru că a apărut într-o revistă de seamă din Apus, ci fiindcă e o contribuție valoroasă la cunoașterea și răspândirea adevărului. De acea Sf. Sa ar merita, din partea oricărui Român și om adevărat, mai curând recunoștință și mulțumire, decât hulă și ocară.

Dar „Telegraful Român“ din Sibiu face altfel. În No. 92—93 din 1931, deși recunoaște,

sub titlul „E regretabil“, că și alții au afirmat ceea ce afirmă Păr. I. G. că: „Statutul Organic“ e datorit altora nu lui Șaguna, totuși se supără e datorit altora nu lui Șaguna, totuși se supără numai pe Sf. Sa, cerând, după pravila proprie, să fie dat afară din slujbă, fiindcă îndrăznește să scrie adevărul.

„Telegraful“ îi ține isonul la 9 Ianuarie 1932 dascălul G. Bogdan-Duică, sub titlul „Iarăși fanatismul catolic“. Faimosul chițibușar academician nu are nimic de zis relativ la concepția generală a articolului Păr. I. G., fiindcă aceasta nu-i convine și n'o poate dărâma. Se leagă însă de calitatea de preot catolic a autorului, căruia, în bătaie de joc, îi dorește „să ajungă și papă“ și încearcă să-i dea o lecție de istorie. — Dar nu izbutește; precum n'a izbutit la timpul său nici cu critica ce făcuse primei ediții din „Istoria bisericii creștine“ a Sf. Sale în „Patria“, Cluj, N-le dela 9 și 10 Mai 1922. Cu toate citatele d-lui G. B. D. din Actele soboarelor bisericilor greco-răsăritene din Ardeal, publicate la Sibiu 1867 nu infirmă faptul că „înainte de Șaguna, la 19 Martie 1850, A. Treb. Laurian scria din Viena lui Bărnuțiu, că Popescu și Iancu au plecat la sinod, pentru care „noi“ (autorul scrisorii împreună cu alții ca: Florian, Mocioni, Babeș, Dobran ș. a.) am trimis un fel de proiect cu care să se folosească la desbaterile sinodale“. (Vezi scrisoarea la V. Pirvan, în „Convorbiri“, 1903 p. 178). Iată, deci, proiectul gata, înainte de „strădania păstoriei“ lui Șaguna, căruia, firește, îi rămâne meritul de a-l fi înfăptuit.

Ce privește Statutul Șagunian, d. G. B. D. ar putea fi mai rezervat în laude. Fiindcă atâția din cei ce trăesc sub regimul lui, nu sunt de loc încântați de el. „Prin Statutul Organic“, scria păr. Șt. Marta (Patria, Sibiu Nr. 31 din 22 Martie 1919, supliment, coloana 3 și 4) „biserica noastră primi o organizație atât de liberală, atât de protestantă și străină de spiritul bisericii ortodoxe... Viața propriu zisă morală-religioasă a ajuns pe planul al doilea... Vechile și bunele moravuri se destramă tot mai mult în biserica noastră, cu o conducere laicizată aproape cu totul“. **I. Ceparu**

Foiața „Unirii“

La chestiunea noului Catehism

— Un răspuns —

de Canonicele N. Brînzeu

În nr. 3 a. c. al „Unirii“ păr. V. Cerghizan publică un articol, în care face cu ou și cu oțet noul Catehism pentru școlile secundare, redactat de mine. Și dacă Sf. Sa spune, că acest nou Catehism nu face cinste nimănui, nici autorului „foarte competent și distins în alte brazde ale vieții și literaturii bisericești“, — fie-mi permis și mie a face constatarea din capul locului, că acest articol al d-lui Cerghizan nu-i face cinste nimănui, cu atât mai puțin Sf. Sale ca profesor de religie și ca membru în Comisiunea Cateh. Mitr. pe care în acest chip o atacă. Eu cred că între ceie au citit articolul din chestiune nime nu este care să nu fi bănuit, că aici trebuie să fie ceva la mijloc, o supărare oarecare, ce se descarcă asupra unuia dintre manualele editate mai nou de către Comisiune. Ori, supărarea niciodată nu a fost bun sfătuitoare.

Dar ca onorații cetitori să vadă mai clar și să poată judeca obiectiv, e necesar să arăt următoarele:

Manualele editate mai nou de Com. Cat., ca și catehismele mele pentru școala primară, au fost aprobate în bază de concurs public, la care manuscrisele s'au prezentat cu numele

autorului *in chis in plic*. A fost cazul că cineva și-a arogat competența trimițând manuscrite la toate manualele cerute, și nu știu dacă a reușit la vreunul. Eu nu mi-am asumat competența, decât la Catehismul cl. III, și asta mă credeam dator să o fac pe urma faptului, că în școala primară se învață catehismele mele, de altă parte în acest manual avea să se introducă (acum nu mai are înțeles) materia de Istorie și Liturgică, pe care iarăș o aveam lucrată la manualul p. cl. IV. Că dintre 3 manuscrite ce au intrat la concurs, pentru ce a fost ales chiar al meu, nu o știu. Probabil pentru că oricât de păcătos era acesta, celelalte erau și mai și. Atâta știu, că pe când alți autori și-au trimis manuscrisele scrise cu mâna lor, eu l-am trimis dactilografat, și încă pe numele unui preot din Timișoara, așa că nime nu putea bănuși pe autor, ci Comisia a putut judeca fără orice prejudiciu!

De regretat poate, că între ceie au fost rugați să cenzureze manuscrisele de Catehism, nu a fost și dl Cerghizan. În acest caz Sf. Sa sigur se pronunța pentru alt manuscris. Dar și atunci întrebare, ce ziceau ceilalți doi cenzori și Comisia?...

Dar fiindcă manuscrisele se cereau anonim și fiind vorba de Catehism, nu de Drept Canonic, n'am mai alergat pe la Turda după certificat de *competență*. Ce Doamne? De 20 ani sunt aproape singurul care fac la noi Catehism teoretic, am o seamă de manuale catehetice și apologetice cari de atâția ani circulă în popor; din păcate, și cariera mi-am

inceput-o ca profesor de religie, sunt inspector catehetic diecezan revizuiind anual sute de planuri de lecțiuni (căci, vedeți, în dieceza noastră se fac și de acestea!) și să n'am măcar atâta competență, câtă oricare preot cu studii sistematice?... Și unde naiba să-mi fi venit în minte, că nu prin studierea metodelor catehetice, a vechilor și nouelor manuale, planuri, regulamente dela noi și din toată lumea catolică, se câștigă competența, ci prin un certificat dela Turda!

Nu știu cine vor fi fost cenzorii, cari au avut săbiciunea să declare de mai bun manuscrisul al cărui autor s'a nimerit să fiu eu. Știu însă, că acești cenzori și-au făcut observările lor, de cari s'a ținut seamă între marginile posibilității (căci și observările acestea se dau în contradictoriu); dar și după ce cartea a fost pusă sub tipar am fost chemat telegrafic la Blaj și încă 2 zile ne-am căznit cu dl secretar al Com. Cat. — căruia și pe această cale îi exprim mulțumirile mele, căci el a făcut și corecturile la tipar, luând asupra sa marea vină de a fi ieșit „darul sfinților“ în loc de „d. sfințitor“ (ce desigur incurcă pe elevii, cărora profesorul le dă lecții pe neexplicate și până la cl. III. lic. nu au auzit de darul sfințitor!) — zic, două zile ne-am căznit împreună să-i dăm manualului o formă cât mai perfectă. Și dacă totuși el mai lasă de dorit, asta arată un singur lucru: *că nu e lucru ușor să faci Catehism!* (Citiți observările ce se fac la adresa noului Catehism, oficial, din Austria, unde stă la bază o întreagă literatură catehetică!)

Idea catolică și lumea de azi. Geneva atâtor proiecte mari, atâtor lucruri bune, dă ospitalitate an de an și asociației catolice de studii internaționale, care aici își ține săptămânile catolice internaționale sub patronajul Mons. Besson.

Cu prilejul primei Săptămâni catolice din 1931 s'a desbătut tema: *Marile probleme internaționale ale prezentului* (căsătorie, familie, educație, patriotism, datorințe internaționale, cultură, sensul creștin al vieții), rămânând ca într'a doua săptămână să fie studiate condițiunile actuale ale catolicismului în Franța, Anglia, Țările Scandinavice, Statele Unite, Germania și Rusia. Conferențieri: tot nume cu greutate; cunoscute celor orientați într'ale literelor.

Privitor la Franța (Baudrillart), Anglia (Sheed) și Germania (P. Przyvara) s'a fixat adevărul de netăgăduit că se tinde tot mai limpede spre armonizarea exigențelor intelectuale moderne cu principiile filozofiei clasice creștine. Noulle publicațiuni serioase se înșirue sub stindardul unei vii reacțiuni împotriva subiectivismului. Ideologia Revoluției, fiica raționalismului, e în apunere. Cu toții au fost de acord, că se desinează vădit o reînnoire a filozofia clasică și tradițională. Pe această filozofie e clădită și acțiunea de drept internațional a Societății Națiunilor.

Altă încheiere a Săptămânii catolice din Geneva: Suntem în *plină renaștere catolică* Dovadă conversiunile individuale făcute după îndelungate meditații și reflexii. Cei cari adâncesc după cuviință adevărurile credinței sfârșesc în brațele bisericii catolice; cei cari le privesc numai pe deasupra, se pierd într'un misticism vag, într'o religiozitate inconsistentă. — Și încă o constatare: Păstrarea principiilor fundamentale ale moralei tradiționale e legată de păstrarea credinței pozitive. Morală fără dogme: imposibilitate și non sens, cum a pilduit d. Maklakoff acest adevăr cu nefericita sa patrie, după exposeele Mons. Noll (Statele Unite) și dd. Sheed și Lars Eskeland (Țările Scandinave). — **Idea catolică: idea triumfului!**

După cele arătate până aci cred că nu e necesar să intru în discuții, în ce privește *fondul*. Poate atâta, că împărțirea manualului, atât cea orizontală, cât și cea verticală, se face după succesiunea reală a materiei, nu după cum e îngrămădită în ore, și cu titlurile dela planul de lecțiuni. Manualul e una și cartea de lecțiuni e alta. Unde ați mai văzut un manual care să fie împărțit pe ore, începând „Ora 1. Cunoștință cu elevii“, iar mai târziu „Orele 15—18. Repetare...“? Apoi se știe că nici planul nu e sf. Scriptură; poate fi necesitatea de a face complectări sau alte grupări, mai convenabile și Comisia să le aprobe. Acest lucru se găsea și la manuscrisele foarte aproape de dl Cerghizan, și nu pentru aceasta au rămas inedite! — Tendința noastră de a ne acomoda planului a putut-o vedea d. profesor și de acolo, că la ora 1 materia fiind redusă, l-am mai dat dela întrebările 22 și 40.

Foarte mult se înșeală apoi dl C. când crede că cele tipărite cu garmond ar fi numai un „subsol“, simple „adnotări“. Ele sunt o directă desvoltare a materiei culese cu cicero și nu se pot omite, cum e cazul la Catehismul claselor III—IV primare.

Iar în ce privește „metodele uzate și abuzate“ în ambianța progresivă de azi, „didacticismul scolastic și medieval, cu multă cazuistică și prea multe definiții abstracte“ — îl rugăm pe păr. Cerghizan să facă ceva mai multă *teorie catehetică*; să arate ce catehisme cunoaște. Bucuros vom sta de vorbă. — (Dar să grăbească, căci poate să apară încurând

Pildă de credință

La moartea unui mare convertit: ep. Isaia Papadopoulos

În 18 l. c. s'a stins, la Roma, venerabilul episcop greco-catolic *Isaia Papadopoulos*. Congregația orientală pierde pe unul din cei mai erudiți și pricepuți sfetnici ai săi; mulți din preoții noștri aleși, cari au studiat în Cetatea eternă, plâng pe arhierul blând și de-orară cucernic care le-a dat taina preoției; și toți cei cari au avut fericirea să-i cunoască viața mai deaproape vor avea de-acum în galeria dreptilor din ceruri un nou patron și o nouă pildă impresionantă de credință, tare până la martiriu și statornică până la moarte.

În 12 Ianuarie, după primirea sf. maslu, spunea cu ochii scăldați în lacrimi: „Totdeauna am cerut grația de a muri în sânul bisericii adevărate și acum cât mă simt de fericit! Cât a fost de bun Isus cu mine!... Nu m'a părăsit niciodată... Oh! iubire!... Oh! iubire!... S'ar putea să nu iubim pe Dumnezeu, care este așa de bun?“ Și înainte de moarte a mai făcut odată mărturisirea credinței catolice, exprimându-și devotamentul sincer față de vicarul lui Hristos, Papa dela Roma.

A stăruit cu atâta ardoare în aceste mărturisiri de credință, fiindcă el cunoștea cu adevărat prețul incomparabil al acestei comori imense. O plătise doar cu sbucium și chin sufletesc și o pecetluisese cu sânge!

Fiindcă păr. Isaia nu a crescut în credința adevărată. Născut la 24 Februarie 1852 într'un sătuleț din Peloponez, până la vârsta de 20 ani trăiește în sânul bisericii ortodoxe, pe care o apăra cu înverșunare. La aceasta dată o luptă grea se deslănțuie în sufletul său. Îl chinuște gândul, că biserica ortodoxă este în rătăcire. Incepe studiul și rugăciuni intense. În anul 1877, după cinci ani de studiu greu și meditații stăruitoare, face mărturisirea de credință catolică. După alți cinci ani de pregătire teologică, în 1882, a primit darul preoției ritul greco-catolic — Aici începe apostolia păr. Isaia.

Catehismul mondial proiectat la Roma și nu i-se mai pot lua în seamă părerile).

De fapt, lăsând gluma la o parte, eu de atâtea ori am cerut ca profesorii de religie să fie angajați mai efectiv la discutarea și soluționarea chestiunilor catehetice; am cerut-o în scris (cf. Cuvântul Adevărului Sept. 1929) și am stăruit oral la ședințele Com. Cat. care pentru anul trecut a și fost hotărât aranjarea unui congres catehetic la Blaj. Era bine dacă dl C. — care și el accentuiază această datorie a profesorilor — venea cu altceva, nu cu cuvintele de om necăjit după concursul la manuale.

Că pe mine, după o activitate literară și jurnalistică de aproape 30 ani, mă gratifică cu un stil „sub toată așteptarea“, cu „aberații de stil“, le incasez fără supărare.

De încheiere n'am decât o singură dorință: ca Onor. Com. Cat. să revină la ceea ce i-am cerut totdeauna, limitându-și competența la stabilirea planurilor și la cenzurarea comună a manuscriselor. Încolo să poată apare mai multe manuale la un studiu, atâtea, câți autori doresc să-și scoată produsul la lumina zilei. Vom avea manuale de istorie, la care se zice că sf. Simion Stălpnicul „a stat 70 ani pe un stâlp într'un picior“, manual de Biblie, unde se zice că Dumnezeu „a prăsit animalele“, manuale scrise cu totală ignorare a regulilor ortografice (ș'a i'l, ș'o, Zigmund, nădeșde, etc., dl Cerghizan știe mai multe!), dar va fi liberă concurența!

Atâta am avut de spus.

Exclus din sânul familiei, și persecutat din partea foștilor săi coreligionarii „s'a făcut tuturor toate“ asemenea sf. Pavel. Nepunând nici o seamă pe persoana sa, a reușit în timp de doi ani să înființeze mai multe centre greco-catolice între conaționali săi ortodocși.

La 29 Iulie 1909 este numit vicar general al al catolicilor de rit greco-catolic, și al „operei misiunilor greco-catolice. În această vreme cade marea încercare a credinței lui din 21 Februarie 1910.

A fost invitat din partea pușinilor credincioși catolici din Peramos, o localitate depărtată de Constantinopol, să boteze pe un nou născut. Ortodocșii de acolo prinseseră de veste și pregătiră un adevărat războiu împotriva lui. Dânsul era gata la toate. A fost pregătit și pe cei din casă. Când a văzut însă că sunt încunjuțați de mulțimile infuriate, a sfătuit pe ai casei să se retragă. El auzia toate planurile diabolice: Se sfătuiău să tragă cu arma asupra lui; ori să stropească casa cu petrol și să-i dea foc. Au făcut altfel: au spart geamurile cu pietri și au forțat ușile cu drugi de fer, năvălind înăuntru. Preotul se ruga în genunchi. Apoi i-a întrebat că nu caută cumva pe preotul catolic? La răspunsul lor afirmativ, le-a spus că este dânsul. Intocmai ca Mântuitorul în grădina Getsemani. — A fost prins îndată și târât pe scări până în curte, lovit cu picioarele și cu petri până și-a pierdut conștiința. Dar și-a revenit. Atunci i-a fost smuls părul de pe cap și barba, pentruca apoi trântit din nou la pământ să fie călcat în picioare. Și-a pierdut din nou conștiința și iarăși a fost trezit. Simțea un miros de petrol și auzia glasuri: „Nu, nu; la mare cu el!“ Bătut peste cap cu bâta și lovit cu piciorul în stomac, era ca mort, martir al credinței. Dumnezeu a voit însă ca să mai trăiască pentru binele bisericii. La țărnuț mării a fost eliberat din partea unor persoane, cari credeau că e vorba de o crimă de altă natură. — Așa păr. Isaia n-a ajuns martir, ci a rămas „mărturisitor“.

În anul 1911 a fost ridicat la treapta episcopescă din partea Papei Pius X; iar în 1917 fu numit asesor la Congr. Orientală din partea Papei Benedict XV. În această calitate a muncit până în 1928, când văzându-și puterile slăbite și-a înaintat dimisia, pe care Sf. Părinte i-a primit-o, lăsându-i și pe mai departe titlul de asesor de onoare. În această calitate a muncit până în ultimele momente ale vieții sale.

Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii!
Prof. Vasile Aftenie

Știri mărunte

Brazde în câmpia AGRU-lui. O corespondență din București ne vestește, că șezătoarea AGRU-lui, ținută Dumineca trecută, a reușit peste așteptări. Sala arhiplină de lume. De față și Esc. Sa mitrop. Cisar și d. Dr. Valeriu Pop, ministrul justiției. — Conferența dlui Dr. A. Banciu: bogată, limpede, convingătoare. Marile glorii ale științei umane s'au închinat lui Dumnezeu; mediocritățile au proslăvit ateismul. — Cu mult suflet și mult temei, în formă și cuprins nou, interesant, d. Ștefan Pop a urmărit prin veacuri ideea și dorința cea mare a Românilor de-a se uni într'o singură țară, până la înfăptuirea ei. — Auditorul încântat, a primit cu aplause anunțarea noii șezători pe ziua de 7 Februarie.

Amurgul unei răsvrățiri. Născută la 1870 sub inspirația prof. de dogmatică, Schulte, dela univ. din Praga, biserica așa zișilor „catolici vechi“ e într'o decădere vertiginoasă. Recensământul elvețian din urmă arată un total de

45.500 suflete, față cu 55.000 de acum zece ani. Numai în cantonul Berna, în acești zece ani catolicii vechi au scăzut dela 5003 la 3986 de suflete, dând peste cap visul lui Bodenheimer și sguduind din temelii planurile celor ce se mândriau cu o viitoare reședință episcopală „catolică, națională” independentă de Roma, la Berna. Datele statistice sunt implacabile: populația celor „patru cetăți sfinte” ale vechiului catolicism în cei zece ani din urmă a crescut, dând romano-catolicilor un plus de 12.5 la sută, iar vetero-catolicilor un minus de 17.5 la sută. Berna însăși conduce: 22 scădere la sută pentru vetero-catolici. Nu stau mai bine nici oazele din Germania, Austria și Cehoslovacia, ale acestei rătăcirii. — Notăm că vetero-catolicii fac ochi dulci ortodoxiei. »Sf. Sinod» dela București s'a și sesizat de dorința lor.

Inventivitate pastorală. La lucrările de construire a unei șosele peste masivul Glockner din Alpi sunt angajați peste 3000 de credincioși catolici. Departele de lume cum sunt, nu prea pot veni, nici măcar de sărbători, la biserică. De aceea s'a dus biserică la ei. Păr. Stiletz, călugăr calasantin, denumit preot al acelor muncitori, s'a prezentat între ei și și-a început și el munca: slujirea de sfinte liturghii, în capele improvizate adhoc, ori sub cerul liber; se înțelege că împreunând totdeauna liturghia cu vestirea evangheliei. Întăiu a mers greu. Nu s'a dat însă bătut. A colindat dela grupă la grupă, punându-se în contact cu oștele înstrăinate, pe seama cărora a înființat biblioteci potrivite, a ținut conferințe cu proiecțiuni luminoase, le-a făcut parte chiar și de piese filmate. Rezultatul; ghiața s'a rupt. Muncitorii trag la cele sfinte. Propaganda dușmană nu prinde. — Cu adevărat: iubirea toate le vede, toate le poate.

Bilanț înflorător. Intru apărarea tezei pacifiste conferința dezarmării nu putea aduce un argument mai convingător ca acela pe care l-a adus bilanțul războiului mondial. Cifrele reci ale acestui bilanț arată nu mai puțin de 9.998.771 morți; 6.285.512 greu răniți; 4.002.089 mai ușor răniți. La cari mai sunt a se adăuga: 1.300.000 persoane civile ucise cu prilejul bombardărilor și atacurilor aeriene, 9.000.000 orfani și 5.000.000 văduve de războiu. Plus pagubele materiale evaluate la 4 miliarde dolari. — Cu toate acestea, din semnele vremilor mai noi se poate desprinde iarăși reluarea vechiului joc cu focul războiului. Să nădăjduim însă că cel puțin în Europa dezbuimăcită nu se va mai lăsa nici un popor amăgit de vrăcii fără inimă a unei politici fără suflet.

Locale. Marți, în 2 Februarie, sărbătoarea întâmpinării Domnului, va predică în catedrală păr. Dumitru Neda; iar Dumineca viitoare, a talanților, Cl. Dr. Augustin Popa, ambii profesori ai academiei de teologie.

— Dumineca trecută, în 24 Ianuarie, s'a sărbătorit, în cadre demne de marele eveniment, aniversarea unirii țărilor române. După liturghia solemnă și Te-Deum-ul din catedrală, la ora 11 un reușit festival s'a desfășurat în sala de gimnastică a liceului de băieți, participând public numeros. Programul alcătuit din declamări, dansuri naționale, doine românești și coruri, l-a susținut, cu deplin succes, liceul de băieți. Conferință ocazională a rostit d. prof. Ioan Vultur. — Publicul a apreciat după cuviință acest program, românesc și școlar, răsplătind cu aplauze pe cei cari l-au executat.

Misionari decorați. Zilele trecute guvernul francez a distins cu »Legiunea de Onoare» o seamă de fețe bisericesti catolice, drept recunoștință pentru munca depusă întru răspândirea credinței și creșterea prestigiului patriei. Intre decorați se numără păr. Le Hunsec, episcop, superiorul congregației »Sfântului Spirit», de

peste 20 de ani misionar în Senegambia; păr. Breynat, dintre Oblații Maicii Imaculate, care a petrecut peste 41 de ani între Eschimoși; păr. Detevre episcop titular de Gibba, lazarist, de peste 18 ani misionar în China; P. Durand; P. Froc, jezuit, directorul observatorului din Zi-Ka-Wei; păr. G. M. Raoul, vicar general onorific în Tunis, și păr. jezuit Rigal din Adaua Turciei. — Foarte frumos acest sentiment de recunoștință. Totuși e ciudat: luptătorii aceluiași ideal creștin catolic acasă sunt trecuți cu vederea, ba deadreptul prigoniți, iar în străinătate sunt respectați, decorați, ba chiar și subvenționați de aceeași stăpânire lumească, de aceeași politică franceză!

Gând fericit. L-a avut d. Nicolae Iorga. Intr'o adresă recentă face cunoscut rectoratelor celor patru universități din țară că s'a luat dispoziția ca localurile mănăstirilor desafectate sau ruinate să fie date în seama universităților spre a le repara, cu ajutorul studenților, pentru ca să poată fi folosite de aceștia ca lăcașuri de odihnă și studiu. În prevederile acelei dispoziții intră mănăstirile: Crasna, Plumbuita, Pângărași, Probota, Slatina, Hlincea și încă vre-o câteva. — Fără îndoială gândul premierului e dintre cele mai fericite. Păcat să se părăginească, fără nădejdea de-a deveni vreodată centre de lumină bisericască, atâtea lăcașuri scumpe, ridicate de ctitori cucernici, însuflețiți de idei generoase.

Rege catehumen. Guvernul belgian, sătul de samavolniciile regelui Musinga din Ruanga (Congo Belgian), l-a trimis în surghiun, dimpreună cu mamă-sa și cu nevestele sale. Cu un recalitrant incorigibil nu se putea purcede altfel. În locul acestuia a fost proclamat rege fiul său Mutata Ruhadigwa. Ceremonia a fost cât se poate de simplă: un pichet de soldați i-a dat onorurile militare, notabilitățile »pământului» l-au aplaudat, iar dânsul a citit un foarte frumos discurs și cetățenii l-au primit cu bucurie de stăpân. Se bucură în deosebi creștinii, pentru că de mai bine de-un an noul Craiu e catehumen. După urcarea pe tron (10 Nov. 1931) s'a îndreptat numai decât spre superiorul Părinților Albi din Kabgayi, rugându-l să-i pună la dispoziție un catihet ca să-i completeze instrucția religioasă și să-l pregătească spre botezul pe care acum îl dorește și mai cu ardoare ca înainte de a fi rege. — Honores non semper mutant mores!

Economice. În lumea întreagă mai sunt patru țări, cari și-au păstrat integral etalonul aur: Statele U. A. Franța, Elveția, Olanda. — În Europa centrală cea mai fermă valută e leul nostru, cu 360/10 acoperire aur. — În anul 1931 s'a incasat din taxele de spirt 114 milioane lei, față de 2 miliarde 500 milioane lei în anul 1929. — Aducem fire și țesături de bumbac de 4 miliarde lei pe an. Tot bumbacul ar putea fi înlocuit cu mătase din gogoși, cu inul și cânepa noastră! — Statele U. americane au un deal de aur, în schimbul muniților de muniții de oțel furnizate țărilor beligerante. Cu toate acestea au 10 milioane de șomeri și băncile de acolo se rostogolesc zi de zi. Nici aurul nu-i o fericire! (tc.)

Telefonul „Unirii”

P. Reghin. Ca tot Românul imparțial, citim și noi gazete. Din păcate și din datorie, prea multe chiar. Nu ne-au putut scăpa, în consecință, nici svonurile indiscrete ce răsbăt în publicitate, din tainele și necazurile înaltei ierarhii sibiene. De ce nu amintim nimic? — Mai întâi fiindcă nu le putem crede. Apoi fiindcă nu ne privesc. Sunt chestiuni interne ale bisericii ortodoxe. Și noi preferăm să ne ocupăm de necazurile și problemele noastre. Iar dacă »frații», în ale lor publicațiuni, se interesează de noi mai mult decât de ei înșiși, asta dovedește, că ne au tare dragi. Noi, de sigur, ne bucurăm: per fas vel nefas, Christus praedicatur!

M. Alba-Iulia. Incercarea disperată a preoțimii din Munții Apuseni de-a ajunge odată la salariile pe

cari, nici așa de batjocură cum le-a lăsat mila cinstei cărmuirii, nu le-a primit de o jumătate de an, o cunoaștem numai din gazete. Nu știm, în consecință, dacă »greva» proiectată a și început ori nu, nici în ce măsură sunt implicați în ea și preoți de-ai noștri. — Se înțelege de sine, că nu putem aproba astfel de mișcări. — De altă parte însă foamea te silește la multe. Preoțimea din munți este în situație materială desnădăjduită. De sigur nu s'a hotărât la acest pas cu inimă ușoară. — Și nu e vorba de încetarea funcțiilor pastorale, ci numai de a celor administrative. — Să nădăjduim, că guvernul va înțelege strigătul lor de durere și le va face dreptate. Patriarhul a intervenit în cauză. Să nădăjduim că nu fără rezultat.

D. București. Spuneți miniștrilor noștri să nu mai meargă la Roma și să nu mai tot ceară audiențe la Papa! S'a supărat Sibiul! (»T. R.» Nr. 7-8). Și cu drept cuvânt. Adică-te, dacă chiar vreau să vadă obraze bisericesti, de ce nu se duc la muntele Atos, la Moscova și Tarigrad, cari toate gem de patriarhi! De ce hăpt la Rim? Asta, să credeți »Telegrafului», nu-i a bună! Pentru că: »sub convenționalismul formelor de politeță a acestor întâlniri nu se ascund oare și planuri nebănuite?» (Așa se întreabă, de prin veacuri, »instinctul de conservare» al Sibiului). — Ba bine că nu! Ceva i-am putea trada și noi: unul din planuri este ca, pe viitor, preacucernicii din Sibiu să se cheme »clarissimi» și »monsegniori»; ceace hulă este a și grăi. De aceea bine fac preacuvioșii, că »se întristează» și... se tem! Viitorul e plin de primejdii!

I. Sibiu. Intrebați, vă rugăm, pe cucernicii »Telegrafului» șaguniani, pentru cari pricini cuvioase a fost mutat din Sibiu chestorul poliției, d. Camil Pop? »Dimineața» din 24 Ian. c. spune că: »în urma deselor intervenții făcute de persoane înalte bisericesti». Acum, dacă înalte obraze s'au deranjat cu astfel de lumești treburi, de sigur vor fi avut cuvioase pricini. Tare am vrea să știm: care anume? Pomenita foale spune numai atâta, că opinia publică este tare nemulțumită de transferare, chestorul pomenit fiind bun funcționar și de toți respectat. Frunțai vieții politice au înaintat și un memoriu în care »desaprobă cu indignare amestecul» simandicoșilor în »chestiuni publice». — Se vede treaba, că cetățenii nu-s de-o părere cu pravoslavnică ierarhie. Aceasta va fi avut, deci, alte pricini împotriva fostului chestor. Cari? — O fi fost, din păcate, unit? S-ar putea: uniții sunt doar dușmanii neamului românesc!

ANUNȚ. Caut o parohie mică cu post de învățător, lângă cale ferată sau oraș, în schimb ofer o parohie fruntașă și post de învățător, cu sesiune întreagă, casă parohială splendidă, biserică pompoasă. Adresa la Administrația ziarului. 2-2

de pictorul bisericesc
Antoniu W. Zeiler
în BLAJ
execută

Iconostase

pictură internă murală în
mosaic, fresco și tempera

Prețuri convenabile

Cereți pretutindeni:

„UNIREA”